

Isenschnibber Feldscheune – Miejsce Przestrogi i Pamięci k. Gardelegen

Historia

Zimą i wiosną 1945 r. tysiące więźniów obozów koncentracyjnych przemierzało w marszach śmierci i pociągach deportacyjnych nie zdobyte jeszcze przez wojska alianckie regiony Niemiec. Załamaniem się ruchu kolejowego spowodowało zatrzymanie dwóch transportów deportacyjnych w pobliżu miejscowości Mieste. Wielu więźniów, których wieziono z obozów *Dora-Nordhausen* i *Neuengamme* wtedy już nie żyło, innym udało się zbiec. Jednak specjalne komanda, składające się po części z członków Hitlerjugend, wyłapały większość uciekinierów. W sumie złapano ponad 2 tys. osób, które 10 kwietnia w marszu śmierci popędzono z Mieste w kierunku Gardelegen. Ponieważ w tym czasie całe miasto było już otoczone przez wojska amerykańskie, więźniowie zostali zapędzeni przez strażników do stodoły, znajdującej się na polu majątku ziemskiego Isenschnibbe, i tam 13 kwietnia wymordowani. Żołnierze amerykańscy, którzy wkrótce nadeszli, znaleźli zwłoki **1016 osób**. Na rozkaz amerykańskiego dowództwa męscy członkowie NSDAP z Gardelegen musieli pochować zabitych.

Christoph Kreutzmüller

Pamięć

Na rozkaz amerykańskiego dowództwa męscy członkowie NSDAP z Gardelegen musieli pochować zabitych. Na utworzonym z rozkazu amerykańskiego dowództwa cmentarzu znajduje się centrum Miejsca Przestrogi i Pamięci, które powstało w 1952 r. Na szczątkach stodoły otwarta została w 1995 r. niewielka wystawa.

Wskazówka: Na liczącej ponad 35 km trasie marszu śmierci z Mieste do Gardelegen zostały w 1964 r., w 500-metrowych odstępach, położone kamienie pamiątkowe.

Christoph Kreutzmüller

Informacje praktyczne

Isenschnibber Feldscheune – Miejsce Przystrogi i Pamięci k. Gardelegen

Stadtmuseum Gardelegen Rathausplatz 1039638 Gardelegen

tel. +49 3907 65 19

http://www.gardelegen.info/cms/index.php?article_id=98